

**İŞ HUKUKUNDA İŞVERENİN
ÇALIŞANLARA BİLGİ VERME
VE DANIŞMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ**

Yusuf YİĞİT

Beta

Yayın No : 2318
Hukuk Dizisi : 1147

1. Bası – Kasım 2010 - İSTANBUL

ISBN 978 - 605 - 377 - 341 - 2

Copyright© Bu kitabın bu basısının Türkiye'deki yayın hakları BETA Basım Yayım Dağıtım A.Ş.'ye aittir. Her hakkı saklıdır. Hiçbir bölümü ve paragrafı kısmen veya tamamen ya da özet halinde, fotokopi, faksimile veya başka herhangi bir şekilde çoğaltılamaz, dağıtılamaz. Normal ölçüyü aşan iktibaslar yapılamaz. Normal ve kanuni iktibaslarda kaynak gösterilmesi zorunludur.

Dizgi : Beta Basım A.Ş.
Baskı - Cilt : Net Kırtasiye Tan. ve Matbaa San. Tic. Ltd. Şti.
Taksim Cad. Yoğutçu Faik Sok. No: 3 Taksim Beyoğlu/İST.
(Sertifika No. 13723) (0-212) 249 40 60

Beta BASIM YAYIM DAĞITIM A.Ş.
Himaye-i Etfal Sokak Talas Han No. 13-15
Cağaloğlu - İSTANBUL
Tel : (0-212) 511 54 32 - 519 01 77
Fax: (0-212) 511 36 50
www.betayayincilik.com

Sevgili Anneme ve Babama

SUNUŐ

Çağdaş iş hukuku anlayışının en önemli uygulamalarından biri de, aynı zamanda işyerlerinde yönetime katılmanın bir görünümü olarak da değerlendirilebilecek olan çalışanlara bilgi verme ve danışma mekanizmalarıdır. Çalışanların kendilerini etkileyen ve işveren tarafından alınan kararlara doğrudan veya temsilcileri aracılığıyla katılması, çalışanların bilgilendirilmesi ve danışma uygulamaları, uluslararası belgelerde önemli bir yer tutmaktadır.

Çalışanların bilgilendirilmesi ve danışma sürecine ilişkin uygulamaların önemli bir bölümü, özellikle 4857 sayılı İş Kanunu ve bu Kanun'a dayalı olarak çıkarılan Yönetmelikler ile Türk İş Hukuku mevzuatına aktarılmıştır. Çalışma koşulları, iş sağlığı ve güvenliği ve toplu işçi çıkarma gibi konularda kabul edilen bu düzenlemelerin, Türk İş Hukuku açısından Avrupa Birliğine uyum sürecindeki önemi inkar edilemez.

Dr. Yusuf YİĞİT, "İş Hukukunda İşverenin Çalışanlara Bilgi Verme ve Danışma Yükümlülüğü" isimli "doktora" çalışmasında, konuyu ayrıntılı olarak ele almış, başta Avrupa Birliği Yönergeleri olmak üzere uluslararası belgelerdeki düzenlemelere yer vermiş, seçilmiş bazı Avrupa Birliği ülkelerinde yer alan uygulamalara değinmiştir. Ayrıca işverenin çalışanlara bilgi verme ve danışma yükümlülüğü, Türk İş Hukuku bakımından incelemeye tabi tutularak, mevzuattaki hükümlere yer verilmiş ve hukukumuz açısından mevcut eksiklikler değerlendirme konusu yapılmıştır.

Dr. Yusuf YİĞİT'in bilimsel açıdan doyurucu ve uygulamaya ışık tutucu nitelikteki bu özverili çalışması, kendisinden bundan sonra da Türk İş Hukukuna önemli katkılarda bulunacağına dair tarafımızda haklı bir beklenti yaratmaktadır. Kitap haline gelecek doktora tezine bir önsöz yazmak benim için ayrıca bir mutluluk sebebi olmuştur. Bu önsöz vesilesi ile kendisini bir kez daha yürekten kutluyor ve başarılarının sürekliliğini diliyorum.

Prof. Dr. Halûk Hâdi SÜMER

ÖNSÖZ

“İş Hukukunda İşverenin Çalışanlara Bilgi Verme ve Danışma Yükümlülüğü” konulu bu çalışma, Prof. Dr. Halûk Hâdi SÜMER danışmanlığında tamamlanarak, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsüne “Doktora Tezi” olarak sunulmuş; 30.01.2009 günü Prof. Dr. Halûk Hâdi SÜMER, Prof. Dr. Ömer ULUKAPI, Prof. Dr. M. Fatih UŞAN, Doç. Dr. İbrahim ERCAN ve Yrd. Doç. Dr. İbrahim SUBAŞI’ndan oluşan jüri önünde savunulmuş ve oybirliği ile başarılı bulunarak kabul edilmiştir.

Tez çalışması, konu ile ilgili Avrupa Birliği İş Hukuku yönergeleri esas alınmak suretiyle, seçilmiş bazı Avrupa Birliği üyesi ülkeleri bağlamında ele alınmış, 4857 sayılı İş Kanunu ve ilgili yönetmeliklerde yer alan düzenlemeler, işverenin bilgi verme ve danışma yükümlülüğü açısından değerlendirmeye tabi tutulmuş ve mevzuatın uyum sorunlarına değinilmiştir.

Tezin her aşamasında maddi ve manevi desteğini esirgemeyen ve önerileriyle yol gösteren danışmanım Prof. Dr. Halûk Hâdi SÜMER’e saygı ve şükranlarımı sunarım.

Lisansüstü çalışmalarım boyunca maddi ve manevi katkılarını hiçbir zaman unutmuyacağım Yrd. Doç. Dr. İbrahim SUBAŞI’na teşekkürü borç bilirim.

Benden hiçbir zaman maddi ve manevi desteklerini ve fedakârlıklarını esirgemeyen sevgili anneme ve babama; sevgili eşim Özge YİĞİT ve kızım Nergis YİĞİT’e sonsuz sevgilerimi sunuyorum.

Bu kitabın basımını üstlenen Beta Basım Yayımlarını Dağıtım A.Ş.’nin değerli yöneticisi Sayın Seyhan Satar’a ve emeği geçen tüm çalışanlara ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Yusuf Yiğit

Çanakkale, 2010

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	III
İÇİNDEKİLER	V
KISALTMALAR CETVELİ	XVII
GİRİŞ	1
I. KONUNUN ÖNEMİ	1
II. İNCELEME YÖNTEMİ	2

BİRİNCİ BÖLÜM

BİLGİLENME HAKKI KAVRAMI, BU HAKKIN HUKUKİ DAYANAKLARI VE ÇALIŞANLARA BİLGİ VERME VE DANIŞMA KAVRAMLARI

§ 1. BİLGİLENME HAKKI KAVRAMI	5
I. BİLGİ ALMA HAKKI	6
II. BİLGİ EDİNME HAKKI	7
§ 2. BİLGİLENME HAKKININ HUKUKİ DAYANAKLARI	9
I. ULUSLARARASI BELGELERDE BİLGİLENME HAKKI	10
A. İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi	10
B. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi	10
C. Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı	11
II. TÜRK HUKUKUNDA BİLGİLENME HAKKI	12
§ 3. ÇALIŞANLARA BİLGİ VERME VE DANIŞMA KAVRAMLARI VE HUKUKİ DAYANAKLARI	14
I. GENEL OLARAK	14
II. ÇALIŞANLARA BİLGİ VERME VE DANIŞMA KAVRAMLARI	15
III. ÇALIŞANLARA BİLGİ VERME VE DANIŞMANIN HUKUKİ DAYANAKLARI	18
A. Uluslararası Belgelerde	18
1. Avrupa Topluluğu Anlaşmalarında	18

a) Roma Antlaşması	18
b) Tek Avrupa Senedi	19
c) Maastricht Anlaşması	20
d) Amsterdam Anlaşması	22
2. Avrupa Topluluğu Şartlarında	22
a) Çalışanların Temel Sosyal Hakları Topluluk Şartı.....	22
b) Temel Haklar Şartı.....	23
3. Avrupa Birliği İkincil Hukukunda	23
4. Avrupa Birliği Anayasası Taslağında	26
B. Türk Hukuku'nda Çalışanlara Bilgi Verme ve Danışmanın Hukuki Dayanakları.....	26
1. Anayasa.....	27
2. Kanunlar	28
3. Yönetmelikler	29
4. Diğer Kaynaklar	31
a) İş Sözleşmesi	31
b) Toplu İş Sözleşmesi	32
c) İşyeri İç Yönetmeliği	33
d) İşveren Talimatları.....	33
§ 4. ÇALIŞANLARA BİLGİ VERME VE DANIŞMANIN ÖNEMİ	35
I. İŞVERENİN BİLGİ VE İLETİŞİM TEKNOLOJİLERİNDEN DAHA ÇOK YARARLANMASINI SAĞLAR	35
II. ÇALIŞANLARIN YÖNETİME KATILIMINI SAĞLAR	35
III. İŞVERENİN TEK YANLI UYGULAMALARINA KARŞI İŞÇİNİN KORUNMASINI SAĞLAR	36
§ 5. ÇALIŞMA İLİŞKİLERİNDE BİLGİLENDİRİLME VE DANIŞILMA HAKLARINA İLİŞKİN BAZI KAVRAMLARIN İNCELENMESİ	37
I. SOSYAL DİYALOG KAVRAMI	37
A. Tanım	37
B. AB'de Sosyal Diyalog.....	38
C. İşyerlerinde Sosyal Diyaloğa İlişkin AB Düzenlemeleri	40
1. İş Hukuku Alanında Özel Durumlara İlişkin Yönergeler.....	40
2. Belirli Özelliklere Sahip İşletmelere İlişkin Yönergeler	40
a) 22 Eylül 1994 tarih ve 94/45/EC sayılı Avrupa İş Konseyi'nin Kurulması ve Çalışanlara Bilgi Verilmesi ve Danışılmasına Dair Konsey Yönergesi	40

b) 8 Ekim 2001 tarih ve 2001/86/EC sayılı Avrupa Şirketlerinde Çalışanların Yönetime Katılımına Dair Konsey Yönergesi	41
c) 22 Temmuz 2003 tarih ve 2003/72/EC sayılı Avrupa Kooperatif Şirketi Kanunu'nu Çalışanların Katılımına İlişkin Olarak Tamamlayan Konsey Yönergesi	41
3. 11 Mart 2002 tarih ve 2002/14/EC sayılı İşletmelerde Çalışanların Bilgilendirilmesi ve Danışma Sürecinin İşletilmesine Dair Konsey Yönergesi	41
D. Türkiye'de Sosyal Diyalog Yapılanmaları	42
1. Genel Olarak	42
2. İşyeri Düzeyinde Sosyal Diyalog	43
a) İşyeri Sendika Temsilciliği	43
b) Toplu Pazarlık	44
c) İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulu	45
d) İzin Kurulu	45
e) Çalışanlara Bilgi Verme ve Danışma	45
3. Ulusal Düzeyde Sosyal Diyalog	46
II. ENDÜSTRİYEL DEMOKRASİ	47
A. Endüstriyel Demokrasi Kavramı	47
B. Yönetime Katılma Kavramı	48

İKİNCİ BÖLÜM

AVRUPA BİRLİĞİ HUKUKUNDA İŞVERENİN ÇALIŞANLARA BİLGİ VERME VE DANIŞMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ

§ 6. İŞ SÖZLEŞMESİNE VEYA İSTİHDAM İLİŞKİLERİNE UYGULANACAK KURALLAR BAKIMINDAN BİLGİ VERME YÜKÜMLÜLÜĞÜ	51
I. GENEL OLARAK	51
II. 91/533/EC SAYILI YÖNERGE'YE GÖRE	52
A. Genel Olarak	52
B. Yönerge'nin Amacı	54
C. Yönerge Hükümlerine Göre Bilgilendirmenin Şekli	56
D. Yönerge'nin Kapsamı	57
1. Kişiler Bakımından	57
2. İş Bakımından	58

3. Konu Bakımından	58
4. Zaman Bakımından	60
E. İş Sözleşmesi veya İş İlişkisinde Yer Alan Koşulların Değişmesi Durumunda Bilgilendirme Yükümlülüğü	61
F. Yönerge Hükümlerinin İhlâl Edilmesi Durumunda Hakların Savunulması	61
III. AVRUPA BİRLİĞİNE ÜYE BAZI ÜLKELER BAKIMINDAN DEĞERLENDİRME	62
A. Almanya	62
B. Fransa	64
C. İtalya	65
D. İngiltere	66
§ 7. İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ÖNLEMLERİ BAKIMINDAN ÇALIŞANLARA BİLGİ VERME VE DANIŞMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ	69
I. İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KAVRAMI.....	69
II. İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİNE İLİŞKİN ULUSLARARASI BELGELER	69
III. İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KONUSUNDA ÇALIŞANLARIN BİLGİLENDİRİLME VE DANIŞILMA HAKLARINA YER VEREN AVRUPA BİRLİĞİ YÖNERGELERİ.....	71
A. Genel Olarak	71
B. 12 Haziran 1989 tarih ve 89/391/EEC Sayılı İşte Çalışanların Sağlık ve Güvenliklerini İyileştirmeye Yönelik Tedbirler Alınmasına İlişkin Çerçeve Yönerge	71
C. Bireysel Yönergeler.....	73
1. İşyerlerinde Asgari Sağlık ve Güvenlik Gereklere Hakkında 30 Kasım 1989 Tarih ve 89/654/EEC sayılı Konsey Yönergesi	74
2. İş Araç ve Gereçlerinin İşyerinde Çalışanlar Tarafından Kullanılması İçin Asgari Güvenlik ve Sağlık Gereklere Hakkında 30 Kasım 1989 tarih ve 89/655/EEC sayılı Yönerge	74
3. Kişisel Koruyucu Donanımın Kullanılmasına İlişkin 30 Kasım 1989 tarih ve 89/656/EEC sayılı Yönerge	74
4. El İle Yükleme ve Boşaltma İşlerine İlişkin 29 Mayıs 1990 tarih ve 90/269/EEC sayılı Yönerge	75
5. Ekranlı Araçların Kullanımına İlişkin 29 Mayıs 1990 tarih ve 90/270/EEC sayılı Yönerge	75
6. Kanserojen veya Mutajenlere Maruziyete İlişkin 29 Nisan 2004 tarih ve 2004/37/EC sayılı Yönerge	76

7. Biyolojik Ajanlara Maruziyete İlişkin 18 Eylül 2000 tarih ve 2000/54/EEC sayılı Yönerge.....	77
8. Yapı İşlerine İlişkin 24 Haziran 1992 tarih ve 92/57/EEC sayılı Yönerge	77
9. Sağlık ve Güvenlik İşaretlerine İlişkin 24 Haziran 1992 tarih ve 92/58/EEC sayılı Yönerge.....	78
10. Hamile ve Yeni Doğum Yapmış İşçilere İlişkin 19 Ekim 1992 Tarih ve 92/85/EEC sayılı Yönerge	78
11. Bazı Özel İşyerlerine İlişkin Yönergeler.....	78
12. Kimyasal Maddelere Karşı Korunmaya İlişkin 7 Nisan 1998 Tarih ve 98/24/EC sayılı Yönerge.....	79
13. Genç İşçilere İlişkin 22 Haziran 1994 Tarih ve 94/33/EC sayılı Yönerge	80

§ 8. GEÇİCİ VEYA BELİRLİ SÜRELİ İŞLERDE İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ÖNLEMLERİ BAKIMINDAN ÇALIŞANLARA BİLGİ VERME VE DANIŞMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ	80
I. 181 SAYILI ÖZEL İSTİHDAM BÜROLARI SÖZLEŞMESİNE GÖRE	80
II. GEÇİCİ VEYA BELİRLİ SÜRELİ İŞLERE İLİŞKİN 91/383/EC SAYILI YÖNERGE HÜKÜMLERİNE GÖRE.....	80
III. AVRUPA BİRLİĞİNE ÜYE BAZI ÜLKELER BAKIMINDAN DEĞERLENDİRME	82
A. Almanya	82
B. İtalya	83
C. Fransa	84
D. İngiltere	86
§ 9. İŞ SÖZLEŞMESİ VEYA İSTİHDAM İLİŞKİSİNİN SONA ERMESİ NEDENİYLE ÇALIŞANLARA BİLGİ VERME VE DANIŞMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ	87
I. BİREYSEL İŞÇİ ÇIKARMADA	87
II. TOPLU İŞÇİ ÇIKARMADA	90
A. Genel Olarak	90
B. Toplu İşçi Çıkarma Kavramı ve Toplu İşçi Çıkarmaya İlişkin Uluslararası Belgeler	90
1. Kavram	90
2. Toplu İşçi Çıkarmaya İlişkin Uluslararası Belgeler	91
a) Hizmet İlişkisine İşveren Tarafından Son Verilmesi Hakkında 158 sayılı ILO Sözleşmesi	91

b) AB Hukuku'na İlişkin Düzenlemeler	92
aa) Genel Olarak	92
bb) 20 Temmuz 1998 tarihli Toplu İşçi Çıkarmalarla İlgili Üye Devletler Mevzuatının Yaklaştırılmasına İlişkin 98/59/EC sayılı Yönerge	92
3. Bilgilendirilme ve Danışılma Hakkı	93
a) 158 sayılı ILO Sözleşmesi'ne Göre	94
b) 98/59/EC sayılı Yönerge'ye Göre	94
aa) Konu Yönünden Kapsam	95
bb) Kişiler Yönünden Kapsam	96
4. Yönerge Hükümlerinin İhlâli Durumunda Hakların Savunulması	96
C. Avrupa Birliğine Üye Bazı Ülkeler Bakımından Değerlendirme	97
1. Almanya	97
2. Fransa	98
3. İngiltere.....	100
4. İtalya	101
§ 10. İŞLETME VEYA İŞLETMENİN BİR BÖLÜMÜNÜN DEVİRİ HALİNDE ÇALIŞANLARA BİLGİ VERME VE DANIŞMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ	103
I. GENEL OLARAK	103
II. 2001/23/EC SAYILI YÖNERGENİN KAPSAMI	104
A. Konu Yönünden Kapsam	104
B. Yer Yönünden Kapsam	105
C. Kişi Yönünden Kapsam	106
III. 2001/23/EC SAYILI YÖNERGE'NİN UYGULANMASI	107
IV. AVRUPA BİRLİĞİNE ÜYE BAZI ÜLKELER BAKIMINDAN DEĞERLENDİRME	108
A. Almanya	108
B. Fransa	109
C. İtalya	110
D. İngiltere	111
§ 11. BELİRLİ-BELİRSİZ SÜRELİ AÇIK İŞLER BAKIMINDAN ÇALIŞANLARA BİLGİ VERME YÜKÜMLÜLÜĞÜ	112
I. BELİRLİ SÜRELİ ÇALIŞMA HAKKINDA ÇERÇEVE SÖZLEŞMEYE İLİŞKİN 99/70/EC SAYILI YÖNERGE'YE GÖRE ÇALIŞANLARIN BİLGİLENDİRİLMESİNE İLİŞKİN ESASLAR	112

II. AVRUPA BİRLİĞİNE ÜYE BAZI ÜLKELER BAKIMINDAN DEĞERLENDİRME	114
§ 12. KISMİ-TAM SÜRELİ AÇIK İŞLER BAKIMINDAN ÇALIŞANLARA BİLGİ VERME YÜKÜMLÜLÜĞÜ	115
I. KISMİ SÜRELİ ÇALIŞMA HAKKINDA ÇERÇEVE SÖZLEŞMEYE İLİŞKİN 97/81/EC SAYILI YÖNERGEYE GÖRE ÇALIŞANLARIN BİLGİLENDİRİLMESİNE İLİŞKİN ESASLAR	115
II. AVRUPA BİRLİĞİNE ÜYE BAZI ÜLKELER BAKIMINDAN DEĞERLENDİRME	117
§ 13. AVRUPA İŞ KONSEYİNİN KURULMASI VE ÇALIŞANLARA BİLGİ VERİLMESİ VE DANIŞILMASINA İLİŞKİN 94/45/EC SAYILI KONSEY YÖNERGESİ	118
I. GENEL OLARAK	118
II. YÖNERGE'NİN KAPSAMI	120
III. YÖNERGE'NİN UYGULANMASI	121
§ 14. AVRUPA ŞİRKETLERİNDE ÇALIŞANLARIN YÖNETİME KATILMASINA İLİŞKİN 2001/86/EC SAYILI KONSEY YÖNERGESİ	124
I. GENEL OLARAK	124
II. YÖNERGE'NİN KAPSAMI	125
III. YÖNERGE'NİN UYGULANMASI	125
§ 15. İŞLETMELERDE ÇALIŞANLARIN BİLGİLENDİRİLMESİ VE DANIŞMA SÜRECİNİN İŞLETİLMESİNE İLİŞKİN 2002/14/EC SAYILI KONSEY ÇERÇEVE YÖNERGESİ	128
I. GENEL OLARAK	128
II. YÖNERGE'NİN KAPSAMI	130
A. Kişiler Yönünden Kapsamı	131
B. Yer Yönünden Kapsamı	131
C. Zaman Yönünden Kapsamı	131
D. Konu Yönünden Kapsamı	132
III. YÖNERGE'NİN UYGULANMASI	132

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRK İŞ HUKUKU'NDA İŞVERENİN ÇALIŞANLARA BİLGİ VERME VE DANIŞMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ

§ 16. İŞVERENİN ÇALIŞANLARA BİLGİ VERME VE DANIŞMA YÜKÜMLÜLÜĞÜNÜN SINIRLARI	139
--	------------

§ 17. BİLGİ VERME VE DANIŞMA YÜKÜMLÜLÜĞÜNÜN UYGULANMASINDA İŞVERENİN BAŞVURABİLECEĞİ YÖNTEMLER	140
I. YAZILI BELGE VERMEK	141
II. ÇİZELGE, İŞVEREN TALİMATI, DUYURU VEYA EĞİTİM	141
III. İŞYERİ TEMSİLCİLİĞİ	143
A. İşyeri Sendika Temsilciliği	143
B. İşyeri İşçi Temsilciliği	144
§ 18. ÇALIŞANLARA BİLGİ VERME VE DANIŞMA YÜKÜMLÜLÜĞÜNÜN KAPSAMI	146
I. KİŞİLER YÖNÜNDEN KAPSAM	146
A. Genel Olarak	146
B. İşçi	147
1. İşçi Kavramı	147
2. Çırak ve Stajyerler	148
3. Memur ve Sözleşmeli Personel	149
C. İşveren	150
D. İşveren Vekili	150
II. YER YÖNÜNDEN KAPSAMI	151
III. KONU YÖNÜNDEN KAPSAM	152
§ 19. İŞVERENİN ÇALIŞANLARA BİLGİ VERME VE DANIŞMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ	153
I. ÇALIŞMA KOŞULLARI BAKIMINDAN BİLGİ VERME YÜKÜMLÜLÜĞÜ	153
A. Çalışma Koşullarının Tespiti ve Bilgilendirmenin Şekli	153
B. Bilgilendirmenin Kapsamı	155
1. Kural	155
a) Genel Kaynaklarla Belirlenen İş Koşulları	155
b) Çalışma Şekline İlişkin Koşullar ile Diğer Çalışma Koşulları	157
aa) Postalar Halinde Çalışma ve Gece Çalışması	157
bb) Süresi Belirli İşe Sözleşmenin Süresi	157
cc) Deneme Süresi	158
dd) Fesih Halinde Uyulması Gerekli Kurallar	159
ee) Diğer Çalışma Koşulları	160
2. İstisna	160

C. Çalışma (İş) Koşullarının Değiştirilmesi Durumunda	161
1. Genel Olarak	161
2. İşverenin Çalışma Koşullarında Esaslı Değişiklik Yapması	161
3. Değişiklik Hakkında Bilgi Verilmesi	163
D. Mevzuatın Uyum Sorunu	164
1. İş Koşullarının Belirlenmesi ve Bu Koşullar Hakkında Bilgi Verilmesi Bakımından	164
2. Bilgi Verme Yükümlülüğünün Şekli Bakımından	166
3. Yurtdışına Çalışmaya Gönderilenler Bakımından	168
4. Çalışma Koşullarının İşverence Değiştirilmesi Bakımından	168
5. Çalışma Koşulları Hakkında Bilgi Verme Yükümlülüğüne Aykırlık Bakımından	169
II. İŞ İLİŞKİSİNİN SONA ERMESİ NEDENİYLE BİLGİ VERME VE DANIŞMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ	170
A. Genel Olarak	170
B. Türk İş Hukuku'nda İş Sözleşmesinin Sona Erme Şekillerine Genel Bakış	171
C. İş İlişkisinin Sona Erme Sürecinde Çalışanlara Bilgi Verme ve Danışma	172
1. Bireysel İşçi Çıkarmada Bilgi Verme ve Danışma	172
a) Tanım	172
b) Fesih Sebebinin Açık ve Kesin Şekilde Bildirilmesi	173
c) İşçinin Eğitime Tâbi Tutulması	175
2. Toplu İşçi Çıkarmada Bilgi Verme ve Danışma	175
a) Toplu İşçi Çıkarma Kavramı	176
b) Toplu İşçi Çıkarmada Bilgilendirme ve Müzakere Etme Yükümlülüğü	177
aa) Bildirim Yükümlülüğü ve Buna İlişkin Usul	177
bb) İşyeri Sendika Temsilcileri İle Görüşme Yapma Yükümlülüğü ve Buna İlişkin Usul	178
D. Mevzuatın Uyum Sorunu	179
III. İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ÖNLEMLERİ BAKIMINDAN ÇALIŞANLARA BİLGİ VERME VE DANIŞMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ	182
A. İş Sağlığı ve Güvenliği Alanına İlişkin Ulusal Kaynaklar	182
B. Çalışanlara İş Sağlığı ve Güvenliği Önlemleri Hakkında Bilgi Verme ve Danışma	183

1. Genel Olarak	183
2. Bilgi Verme/Eğitme ve Danışma Yükümlülüğü	185
a) Çerçeve Düzenlemeler	185
aa) İş Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü.....	185
bb) Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik	186
aaa) Genel Olarak	186
bbb) Tarafların Karşılıklı Yükümlülükleri	187
ccc) İş Sağlığı ve Güvenliği Konusunda İşçilerin Eğitimi	188
aaaa) Amaç ve Prensipler	188
bbbb) Eğitimin İçeriği	188
cccc) Kişi Yönünden Eğitimin Kapsamı ve Özel Durumlar	189
dddd) Eğitimi Verecek Kişi ve Kuruluşlar	189
b) Özel Konularda Bilgilendirme ve Danışmaya İlişkin Düzenlemeler	189
aa) İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik	189
bb) İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği	190
cc) Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik	190
dd) Elle Taşıma İşleri Yönetmeliği	190
ee) Ekranlı Araçlarla Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik	191
ff) Kanserojen ve Mutajen Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik	191
gg) Asbestle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik	192
hh) Yapı İşlerinde Sağlık ve Güvenlik Yönetmeliği.....	193
ii) Güvenlik ve Sağlık İşaretleri Yönetmeliği	193
jj) Gebe veya Emziren Kadınların Çalıştırılma Şartlarıyla Emzirme Odaları ve Çocuk Bakım Yurtlarına Dair Yönetmelik.....	193
kk) Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik	193
II) Geçici veya Belirli Süreli İşlerde İş Sağlığı ve Güvenliği Hakkında Yönetmelik	194

mm) Çocuk ve Genç İşçilerin Çalıştırılma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik.....	194
nn) Gürültü Yönetmeliği	195
oo) Titreşim Yönetmeliği	195
pp) Ağır ve Tehlikeli İşler Yönetmeliği	195
rr) Bazı Özel İşyerlerine İlişkin Yönetmelikler	196
aaa) Yer altı ve Yer üstü Maden İşletmelerinde Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği	196
bbb) Balıkçı Gemilerinde Yapılan Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik	196
ccc) Sondajla Maden Çıkarılan İşletmelerde Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği	197
3. Çalışanların Görüşlerinin Alınması (Danışma) ve Katılımlarının Sağlanması Yükümlülüğü	197
C. Mevzuatın Uyum Sorunu	197
III. KISMÎ-TAM SÜRELİ AÇIK İŞLER BAKIMINDAN ÇALIŞANLARA BİLGİ VERME YÜKÜMLÜLÜĞÜ	198
IV. KISA ÇALIŞMA VE İŞYERİNDE FAALİYETİN DURMASININ TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİNE TARAF SENDİKAYA BİLDİRİLMESİ	199
A. Kısa Çalışma Kavramı	199
B. Bildirim Yükümlülüğü	200
1. Şekli ve Süresi	200
2. Kapsamı	201
V. ÜÇLÜ İŞ İLİŞKİLERİNDE ÇALIŞANLARA BİLGİ VERME VE DANIŞMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ	202
A. Geçici İş İlişkisinde Bilgi Verme ve Danışma	202
1. Geçici İş İlişkisi Kavramı	202
2. Çalışanlara Bilgi Verme ve Danışma	204
a) İş İlişkisinin Kurulması Sırasında	205
b) İş Sağlığı ve Güvenliği İle İlgili Önlemler Hakkında Bilgi Verme ve Danışma	206
aa) 4857 sayılı İş Kanunu'nun Düzenlemesi	206
bb) Geçici veya Belirli Süreli İşlerde İş Sağlığı ve Güvenliği Hakkında Yönetmelik.....	206
B. Alt İşveren İlişkisinde Bilgi Verme ve Danışma	207
1. Asıl İşverenin Sorumluluğu	207
2. Çalışanlara Bilgi Verme ve Danışma	208

§ 20. TÜRK İŞ HUKUKU AÇISINDAN İŞVERENİN ÇALIŞANLARA BİLGİ VERME VE DANIŞMA YÜKÜMLÜLÜĞÜNÜN İHLALİNE BAĞLANAN YAPTIRIMLAR	209
I. CEZAI YAPTIRIMLAR	210
A. Hapis Cezaları	210
1. Taksirle Öldürme	210
2. Taksirle Yaralama	213
B. Adli Para Cezaları	213
II. İDARİ PARA CEZASINI GEREKTİREN AYKIRILIKLAR	214
A. Çalışma Koşulları Bakımından	214
B. Kısa Çalışma Uygulaması Bakımından	215
C. İş Sağlığı Ve Güvenliği Kuralları Bakımından.....	215
D. Toplu İşçi Çıkarma Bakımından	217
III. HUKUKİ YAPTIRIMLAR.....	218
A. İş Sözleşmesinin İşverence Feshinin Geçersiz Sayılması.....	218
1. Fesih Sürecinde Fesih Sebebinin Açık ve Kesin Olarak Belirtilmemesi	218
2. İşçinin Meslekî Eğitime Tâbi Tutulmaması	218
3. Toplu İşçi Çıkarma Prosedürüne Aykırılık	219
4. Çalışma Koşullarında Esaslı Değişikliğe İlişkin Hükümlere Aykırılık	221
B. İş Sözleşmesini Fesih Hakkı	222
C. İşverenin Tazminat Sorumluluğu	223
1. Genel Olarak	223
2. Tazminatlar	224
a) Maddi Tazminat.....	225
b) Destekten Yoksun Kalma Tazminatı	225
c) Manevi Tazminat.....	226
SONUÇ	227
YARARLANILAN KAYNAKLAR	231

KISALTMALAR CETVELİ

AB	: Avrupa Birliği
ABTHŞ	: Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı
AÇSGY	: Asbestle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik
AAET	: Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu
AET	: Avrupa Ekonomik Topluluğu
AİHS	: Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi
AKÇT	: Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu
ArbSchG	: Alman İş Güvenliği Kanunu
ArbVG	: Çalışma Düzeni Yasası
ASŞ	: Avrupa Sosyal Şartı
Aş	: Aşağıda
AŞ	: Anonim Şirket
ATA	: Avrupa Topluluğu Antlaşması
ATAD	: Avrupa Topluluğu Adalet Divanı
ATİY	: Ağır ve Tehlikeli İşler Yönetmeliği
AÜG	: Alman Geçici İşçi Kanunu
AÜHFD	: Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi
AÜSBF	: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi
AÜY	: Asgari Ücret Yönetmeliği
AY	: Anayasa
AYM	: Anayasa Mahkemesi
B	: Baskı
BBİG	: Alman Meslekî Eğitim Kanunu
BetrVG	: Alman İşyeri Nizamnamesi
BGB	: Alman Medeni Kanunu
BİK	: Basın İş Kanunu
BK	: Borçlar Kanunu
Bkz	: Bakınız
Bl	: Bölüm
BM	: Birleşmiş Milletler
C	: Cilt
CAC	: Merkezi Tahkim Kurulu
CBI	: İngiliz İşverenleri Konfederasyonu

CEEP	: Kamu İşletmeleri Avrupa Merkezi
ÇSGB	: Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı
ÇSY	: Çalışma Süreleri Yönetmeliği
dn	: Dipnot
DİK	: Deniz İş Kanunu
E	: Esas
EAÇSGY	: Ekranlı Araçlarla Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik
EC	: Avrupa Komisyonu
EEC	: Avrupa Ekonomik Topluluğu
EİK	: Eski İş Kanunu
ERA	: İş Hakları Kanunu
ESADER	: Ege Sağlık Derneği
ESK	: Ekonomik ve Sosyal Konsey
ETUC	: Avrupa İşçi Sendikaları Konfederasyonu
ETİY	: Elle Taşıma İşleri Yönetmeliği
EU	: Avrupa Birliği
FÇY	: Fazla Çalışma ve Fazla Sürelerle Çalışma Yönetmeliği
GSİY	: Güvenlik ve Sağlık İşaretleri Yönetmeliği
HD	: Hukuk Dairesi
ILO	: Uluslararası Çalışma Örgütü
ITUC	: İrlanda İşçi Sendikaları Kongresi
İBESGY	: İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine İlişkin Yönetmelik
İESGY	: İş Ekipmanlarının Kullanımında Sağlık ve Güvenlik Şartları Yönetmeliği
İK	: İş Kanunu
İHD	: İş Hukuku Dergisi
İSG	: İş Sağlığı ve Güvenliği
İSGEY	: İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitim Yönetmeliği
İSGY	: İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği
İŞKUR	: Türkiye İş Kurumu
K	: Karar
KÇY	: Kısa Çalışma ve Kısa Çalışma Ödeneğine İlişkin Yönetmelik
KKDHY	: Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik
KHK	: Kanun Hükmünde Kararname
KMÇSGY	: Kanserojen ve Mutajen Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik
KMÇSGY	: Kimyasal Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik
KOBİ	: Küçük Orta Boy İşletme
KOSGEB	: Küçük ve Orta Ölçekli Sanayi Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı

Krş	: Karşılaştırınız
m	: Madde
MEK	: Meslekî Eğitim Kanunu
MESS	: Türkiye Metal Sanayicileri Sendikası
METARGEM	: Merkezi ve Teknik Eğitim Araştırma ve Geliştirme Merkezi
MK	: Medeni Kanun
NachwG	: Çalışma Koşulları Hakkında Bilgilendirme Kanunu
No	: Numara
OJ	: Resmi Gazete
Ör	: Örnek
RG	: Resmi Gazete
s	: Sayfa
S	: Sayı
SeemG	: Alman Deniz Adamları Kanunu
Send.K	: Sendikalar Kanunu
SGİT	: Sağlık ve Güvenlik İşyeri Temsilciliği
SNB	: Özel Müzakere Organı
SPA	: Sosyal Politika Antlaşması
SSGSSK	: Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu
TAS	: Tek Avrupa Senedi
TBMM	: Türkiye Büyük Millet Meclisi
TCK	: Türk Ceza Kanunu
TİS	: Toplu İş Sözleşmesi
TİSK	: Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu
TİSGLK	: Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu
TODAİE	: Türkiye Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü
TSSŞ	: Topluluk Sosyal Şartı
TUC	: İşçi Sendikaları Kongresi
TÜHİS	: İş Hukuku ve İktisat Dergisi, Türk Ağır Sanayi ve Hizmet Sektörü Kamu İşverenleri Sendikası yayın organı
TzBfG	: Kısmî Çalışma ve Belirli Süreli İstihdam Sözleşmeleri Kanunu
UÇÖ	: Uluslararası Çalışma Örgütü
UK	: Birleşik Krallık
UN	: Birleşmiş Milletler
UNİCE	: Avrupa Endüstri ve İşveren Konfederasyonları Birliği
ÜDK	: Üçlü Danışma Kurumu
Vol	: Cilt
vd	: ve devamı
YİBK	: Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı
YİSGY	: Yapı İşlerinde Sağlık ve Güvenlik Yönetmeliği
Yön.	: Yönetmelik
Yuk	: Yukarıda

